

RMP og regionale miljøkrav

Vestfold og Telemark

Everdien van Weeghel

NLR – lunsj med fag - 20. mars 2024

Statsforvalteren i Vestfold og Telemark

20.03.2024

Kort tilbakeblikk 2023

Vestfold og Telemark > Landbruk og mat > Nyheter landbruk og mat > Økt gjennomføring av miljøtilt

Økt gjennomføring av miljøtiltak i jordbruket

Til venstre i bildet vises det fangvekster i stubbåker, til høyre er det en grasdekt kantsone mellom åker og vassdrag. Bilde: Guttorm Lindseth, Hof

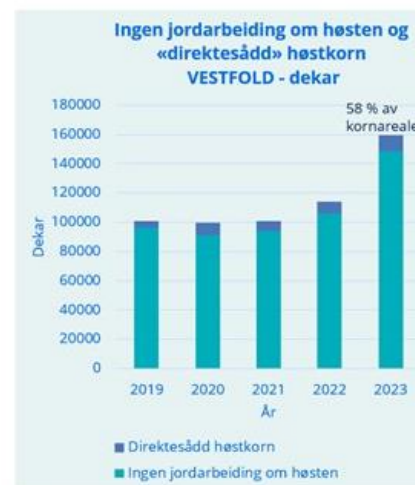
I 2023 har gårdbrukere spesielt satset ekstra på jordbrukstiltak som fører til mindre avrenning til vann. Mange forskjellige tiltak som ivaretar kulturlandskapet og biologisk mangfold er også gjennomført.

20.03.2024

I Vestfold og nedre Telemark har mange jordbrukspåvirka innsjøer og elver for dårlig miljøtilstand. Utviklingen i Oslofjorden er også bekymringsfull. Det er behov for å forsterke tiltakene i jordbruket mot avrenning av jord og næringsstoffer til vann.

Gårdbrukere kan søke Regionalt miljøtilskudd til forskjellige miljøtiltak. I 2023 er antall dekar hvor det er gjennomført avrenningstiltak i Vestfold og Telemark økt betydelig.

Antall dekar uten jordarbeiding om høsten har økt med hele 36 %. Ingen jordarbeiding om høsten betyr at jorda blir ikke pløyd eller jordarbeidet om høsten, men ligger i stubb.

Antall dekar med fangvekster er omtrent doblet. Fangvekster er planter som dyrkes sammen, eller rett etter høsting av ettårige vekster. Det gjør at jorden er dekket med vegetasjon en lengre periode av året. Såing av fangvekster er også et godt klimatiltak, da det bidrar til ekstra lagring av karbon i jorda.

RMP-tilskudd 2024

Kulturlandskap	Biologisk mangfold	Kulturminner og kulturmiljøer	Friluftsliv
Drift av bratt areal	Slått av slåttemark	Drift av seter	Vedlikehold av turstier i jordbrukslandskapet
Drift av beitelag	Skjøtsel av trua naturtyper	Besøksseter	
Beiting av verdifulle jordbrukslandskap innmark	Skjøtsel av styvingstrær	Skjøtsel av automatisk fredete kulturminner	
Beiting av verdifulle jordbrukslandskap utmark	Soner for pollinerende insekter	Skjøtsel av steingjerder og bakkemurer	
Slått av verdifulle jordbrukslandskap	Tilrettelegging av hekke- og beiteområder for fugl	Skjøtsel av kulturhistoriske områder	
Skjøtsel av gårdsdammer			

RMP-tilskudd 2024

Avrenning til vann	Utslipp til luft	Plantevern	Jord og jordhelse	Miljøavtale og klimarådgiving
Ingen jordarbeiding om høsten	Nedlegging av husdyrgjødsel	Ugrasharving i korn og frøvekster	Fangvekster som underkultur	Miljøavtale
Gras på arealer utsatt for erosjon	Nedfelling av husdyrgjødsel	Mekanisk ugrasbekjempelse i radkulturer	Fangvekster sådd etter høsting	Klimarådgiving
Ingen jordarbeiding på flomutsatte arealer	Spredning med tilførselsslange		Bruk av egenprodusert kompost	
Direktesådd høstkorn og høstoljevekster			Spredning av biokull	
Grasdekte vannveier og grasstriper i åker				
Grasdekt kantsone i åker				

Miljøavtale

Det var 38 gårdbrukere i Vestfold og Telemark som søkte om tilskudd til ny miljøavtale i 2023, og dette utgjorde 12 500 dekar åpen åker. Behovet og potensialet er stort for at flere gårdbrukere benytter seg av dette 'tilbudet' i 2024.

Publisert 04.03.2024

«Miljøavtale» med tiltak mot avrenning til vann videreføres i 2024 i samme områdene, men med noen justeringer. Det er viktig å redusere avrenningen av jord og næringsstoffer til innsjøer, elver, bekker og Oslofjorden, og holde jorda på jorden.

Tiltaket nr. 3 «Det skal være bufferzoner langs alle vassdrag som mottar avrenning fra fulldyrka eller overflatedyrka jord» kan du nå velge om du vil ha en grasdekt kantsone med et minimum bredde på 6 meter, eller om du vil ha arealene i stubb med et minimum bredde på 20 meter.

Bufferzonene kommer i tillegg til krav om 2 meter vegetasjon mot vassdrag i forskrift om produksjonstilskudd.

Tiltaket nr. 6 «Ved delgjødsling med mineralgjødning av korn eller oljevekster skal det ikke benyttes fosfor» presiserer vi at kravet gjelder mineralgjødning og ikke husdyrgjødning eller biorest.

Foreløpige satser er ikke enda bestemt (foreløpig sats i 2023 var 200 kr/daa)

Veiledningshefte for RMP-tilskudd 2024 sendes ut rundt påske med SMS i 'Info til bonden'.

20.03.2024

Miljøavtale

Det gis tilskudd til gjennomføring av en kombinasjon av flere vannmiljøtiltak, for å redusere avrenning til vassdrag og kyst ytterligere.

Tilskuddet kommer i tillegg til det ordinære RMP-tilskuddet som gjelder noen av tiltakene.

Tilskuddet gjelder i nedbørfeltene/tiltaksområdene Bergsvannet i Eidsfoss (inkludert Vikevannet og Haugestadvannet), Hillestadvannet, Revovannet, Borrevannet, Akersvannet, Goksjø, Viksfjord, Børsesjø og Leirkup

Foreløpig tilskuddssats	
Tiltaksklasse	Tilskudd
Trinn 1	x kr/daa

Vilkår
For å få tilskudd må alle tiltak, som er aktuelle for foretaket, være gjennomført

Miljøavtalen gjelder for **alle** arealene med åpen åker et foretak driver i tiltaksområdene

OBS:
Det inngås **ikke** en skriftlig avtale i forkant av vekstsesongen. Hvis du har gjennomført alle tiltakene på ditt åpne åkerareal kan du søke om dette tilskuddet

Trinn 1: Disse 6 tiltakene må være gjennomført (hvis de er aktuelle for dine kulturer eller ditt areal)

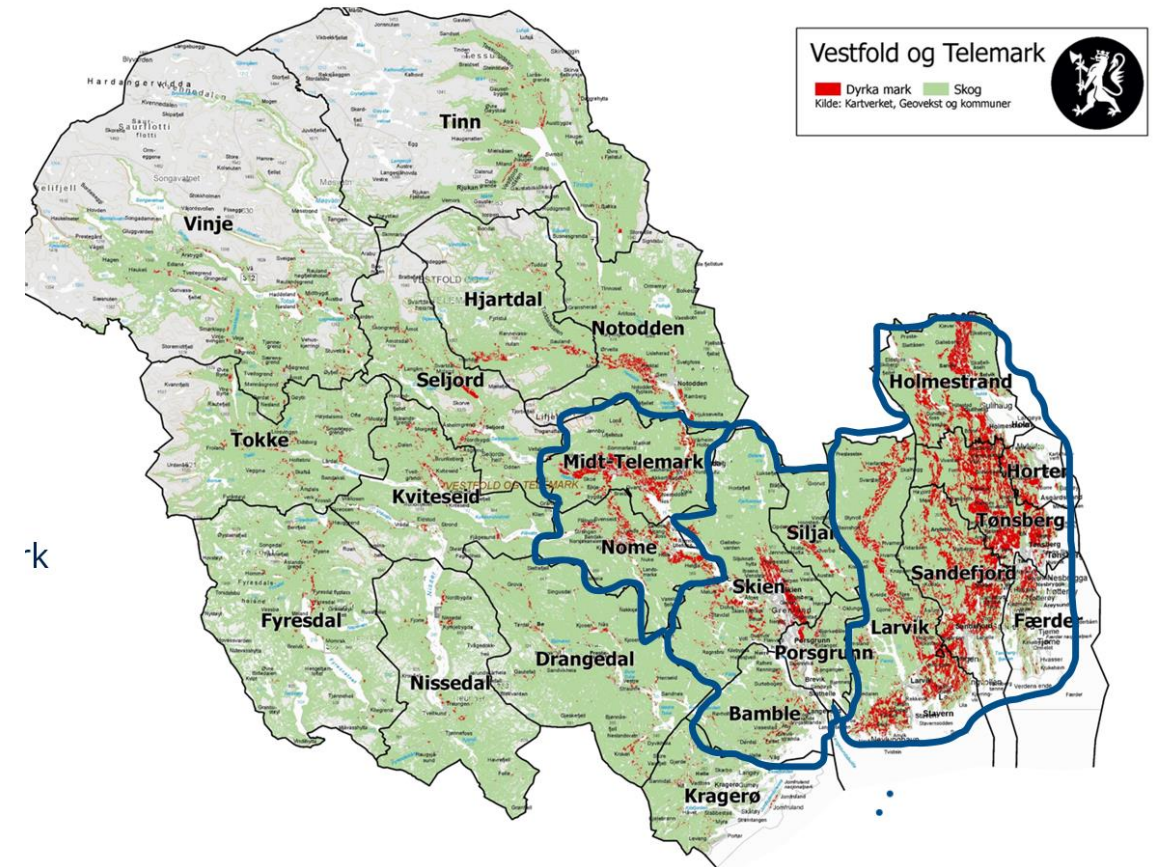
Tiltak	Merknad
1 Fulldyrka jord med stor eller svært stor erosjonsrisiko (erosjonsklasse 3 eller 4) skal ikke jordarbeides om høsten.	Det er tillatt med lett harving før såing av høstkorn eller høstoljevekster. Vilkårene i RMP-tiltaket «Direktesådd høstkorn og høstoljevekster» må da være oppfylt.
2 Erosjonsutsatte dråg skal ikke jordarbeides om høsten.	Det er tillatt med lett harving før såing av høstkorn eller høstoljevekster i drågene. Vilkårene i RMP-tiltaket «Direktesådd høstkorn og høstoljevekster» må da være oppfylt. Sonen som ikke jordarbeides må ha en bredde på minst seks meter.
3 Det skal være bufferzoner langs alle vassdrag som mottar avrenning fra fulldyrka eller overflatedyrka jord.	En bufferzone kan være: A. En grasdekt kantsone med et minimum bredde på 6 meter. Vilkårene i RMP-tiltaket «Grasdekt kantsone i åker» må være oppfylt. Eller: B. Areal i kornstubb med minst 20 meter bredde. Det er tillatt med lett harving før såing av høstkorn eller høstoljevekster. Vilkårene i RMP-tiltaket «Direktesådd høstkorn og høstoljevekster» må da være oppfylt. Areal i stubb skal ikke jordarbeides før 1. mars året etter, jf. RMP-tilskudd til «ingen jordarbeiding om høsten» Der det er naturlig kantsone over 8 meter er det ikke krav om en bufferzone.
4 Det skal være fangvekst i eller etter korn, oljevekster, belgvekster, radkulturer eller mais på minst 20 % av arealet.	Vilkårene i RMP-tiltaket «Fangvekster som underkultur» eller «Fangvekst sådd etter høsting» må være oppfylt.
5 Høstkorn og høstoljevekster skal direkte sås eller sås etter lett harving	Vilkårene i RMP-tiltaket «Direktesådd høstkorn og høstoljevekster» må være oppfylt.
6 Ved delgjødsling med mineralgjødning av korn eller oljevekster skal det ikke benyttes fosfor	Tiltaket gjelder mineralgjødning, ikke husdyrgjødning eller biorest.

Regionale miljøkrav i Vestfold og Telemark

- Arbeidet med miljøkrav pågår både for korn mm., og poteter og grønnsaker
- *Konsekvensutredning* leveres av NIBIO i mai
- Høring av forslag fra ca. 15. juni – 15. sep
- Miljøkrav kan gjelde fra 1. jan 2025

Prinsipper for miljøkravene i VT

- Skal være målrettet og ha god effekt mot avrenning
- Må møte miljøutfordringene vi har i fylkene våre
- Må «snakke med RMP-tiltakene» - gi tilskudd
- Bør ligne på kravene i Akershus, Østfold og Buskerud
- *Skal bidra til en god balanse mellom matproduksjon og vannmiljøhensyn*
- Må være kostnadseffektivt (kr pr. kg fosfor/nitrogen)
- Må ta hensyn til bondens økonomi og samfunnsøkonomi
- Må ikke være for kompliserte

Goksjø, foto Hilde Marianne Lien

Forslag: Miljøkrav i **korn, oljevekster, åkerbønner og fôrmais**

1. Ikke jordarbeide nærmere enn 2 meter fra **nedløpskummer**
2. **Erosjonsutsatte dråg** skal ikke jordarbeides om høsten
3. **Bufferoner** langs alle vassdrag som mottar avrenning fra jordbruksarealer
4. **Flomutsatte arealer** skal ikke jordarbeides om høsten
5. **Erosjonsklasse 3 og 4** skal ikke jordarbeides om høsten
6. Minst 60 % av arealet skal ha plantedekke om vinteren??
eller
7. Fangvekster – viss andel av arealet??

Foto: Everdien van Weeghel, åker i stubb, Nome kommune

Forslag: Miljøkrav i **poteter og grønnsaker**

1. Ikke jordarbeide nærmere enn 2 meter fra **nedløpskummer**
2. **Bufferoner** langs vassdrag – varig vegetasjon 6 m (i tillegg til 2 meter i PT)
3. **Grasdekke i dråg** – 6 m bredde?
4. Viss andel av arealet skal ha **fangvekster** etter kulturer høstet før ca. 15. august?

Foto: Berit Svensson, Tønsberg kommune